

اندر چرایی رازآلودگی ارز

بالا بودن قیمت دلار، اینکه چرا به سامانه نیما عرضه نمی‌شود و چرا اقتصاد با کسری بودجه همراه است،

سیدبهاءالدین هاشمی

کارشناس ارشد پولی و بانکی

به سیاست‌های ریالی و ارزی برمی‌گردد. مهمترین آن چند نرخِ بودن ارز است یعنی تفاوت قیمت سامانه نیما با ارز آزاد که در حال حاضر هم حدود چهار هزار تومان تفاوت قیمت دارند. یعنی اگر یک صادرکننده ارزی در سامانه نیما بخواهد «ارز»ش را بفروشد چهار هزار تومان کمتر از نرخ بازار آزاد می‌فروشد و از این امتیاز واردکننده استفاده می‌کند درحالی‌که تلاش و زحمت و ریسک آن را صادرکننده انجام می‌دهد اما واردکننده سود آن را می‌برد و واردکننده کالایی را که وارد می‌کند بر مبنای شاخص نرخ ارز نیمایی نیست و بر مبنای نرخ بازار آزاد کالا را عرضه می‌کند که در اینجا تعارض به‌وجود می‌آید. علاوه براین در کنار آن یک بازار دولتی هم داریم که نرخ ارز ۴ هزار و ۲۰۰ گرچه دامنه‌اش محدود می‌شود اما در آنجا ارزی را می‌دهند که زیاده‌نامی در واردات می‌شود و به میزانی که ارز می‌گیرند آن میزان کالا وارد نمی‌شود و مقداری ارز باقی می‌ماند که دوباره وارد بازار شده و به‌عنوان ارز آزاد فروخته می‌شوند. از طرف دیگر دولت به خاطر سیاست‌های ارزی و مسائل دیگر دچار کسری بودجه و نقدینگی است و این کسری را از طریق استقرار از بانک‌ها و انتشار پول بدون پشتوانه انجام می‌دهد. البته دولت عنوان می‌کند که چنین کاری را انجام نداده است. کسری بودجه باعث رشد پایه پولی و افزایش نقدینگی می‌شود. این نقدینگی از طرف دیگر فشار مضاعف است که تورم را همیشه افزایش می‌دهد و باعث می‌شود نقدینگی هم به حد بسیار خطرناک و نگران‌کننده‌ای برسد.

سیاست پولی در شرایط تورمی شدیدی که قرار داریم و ارزش پول ملی به‌شدت کاهش پیدا می‌کند و مردم نگران هستند و این نگرانی به جایی رسیده که انتظار تورم بسیار بدی را برای خود ترسیم می‌کنند. بدین ترتیب بازارسازها، سوداگران یا دشمنان از این فرصت برای ترسیم یک درونمای بد استفاده می‌کنند. در شرایط تورم شدیدی که قرار داریم عرف دنیا و مفهوم اولیه سیاست پولی این است که نرخ سود بانکی افزایش پیدا کند. ما نه تنها نرخ سود بانکی را افزایش ندادیم بلکه نرخ سود بانکی را کاهش هم دادیم، یعنی درواقع پولی که در بانک‌ها بود و افراد منفعتی می‌گرفتند این پول‌ها را به بازارهای مختلف سرازیر کردیم. ما چند نوع بازار داریم که شامل بازارهای بانکی و پولی است که سود آن پایین آمده و مردم پول‌هایشان را به بازارهای دیگر بردند و دیگری بازار سرمایه و سهام، بازار مستغلات و زمین و مسکن، بازار خودرو و بازار سکه و طلا و ارز است.

در میان این بازارها مشاهده می‌کنیم که بورس به‌صورت ناهمگون رشد کرده است. یعنی قیمت‌های بورس قابل مقایسه با بازدهی سهام و دارایی‌ها نیست. بسیاری از حرفه‌ای‌ها هم در حال حاضر از این بازار خارج می‌شوند چون همه هشداری می‌دهند که این یک بازار حبابی و ریسکی است درنتیجه وارد بازار سکه و طلا می‌شوند. هرچند که عرضه کمی بالا رفت اما تقاضا بسیار بیشتر افزایش پیدا کرد و آنهایی که از بورس خارج می‌شوند در جای دیگری سرمایه‌گذاری می‌کنند و از طرف دیگر افراد حقیقی غیرحرفه‌ای وارد بورس می‌شوند. از طرفی دیگر تقاضا برای ارز به‌صورت مسمومی بیشتر شده است. آنهایی که ارزی‌ها را به‌دست آورده بودند در بازارهای دیگر مصرف کرده‌اند یعنی درواقع ارزی ندارند که بخواهند بیاورند. درواقع اینها برای اینکه تعهدات ارزی‌شان را طوری ایفا کنند که مورد برخورد و جریمه بانک مرکزی و دستگاه قضایی قرار نگیرند به ارزی دیگری که در بازار است مانند سامانه نیما هجوم آورده‌اند. این ارز متعلق به خودشان نیست و از بازار می‌خرند. یعنی تقاضای دیگری برای ایفای تعهدشان به بازار ایجاد شده است. پس کفه تقاضا بیشتر افزایش پیدا می‌کند. چند روز نخست هم دولت به بازار ارز وارد کرد؛ وارد کننده‌هایی که مسئولیت بیشتری داشتند مانند پتروشیمی‌ها که اگر تعهدشان را انجام ندهند دولت خوراکشان را قطع می‌کند. بیشتر صادرکننده‌ها به خاطر مواد اولیه وابسته به دولت هستند. حدود ۷۰ درصد تعهد خود را ایفا می‌کنند اما سایر صادرکننده‌ها برای تأمین مواد اولیه وابسته به دولت نیستند و دولت تسلط زیادی بر آنها ندارد و در سامانه‌ای که ارز را می‌فروشند ارزان‌تر از قیمت بازار است که کم‌تر نخی بودن یک آفت محسوب می‌شود.

ما باید قبول کنیم که در صادرات نفت مشکل داریم و نقل و انتقال پولی ما به خاطر تحریم دچار مشکل است و صادرکننده‌های ما این مشکل را به همین صورت دارند.

در داخل نرخ ارز یکسانی وجود ندارد. یعنی صادرکننده‌ها فکر می‌کنند اگر به دولت بفروشند ضرر می‌کنند. گرچه حق قطعی دولت است که کالایی که خارج می‌شود باید از آن برگردد چون متعلق به ملت است و فقط منافعتش متعلق به صادرکننده است و همچنین قیمت باید عادلانه باشد و فروشنده ارز ضرر نکند.

درنهایت چند نرخِ بودن ارز، تخصیص ارزهای دولتی برای مصارف که در قیمت‌ها تأثیر چندانی ندارد و بسیاری موارد دیگر دست به دست هم می‌دهند که ما ناهنجاری مبادلات پولی و بانکی داشته باشیم و این باعث می‌شود دولت علی‌رغم تمام تلاشی که می‌کند نتواند این مشکل را حل کند چون استمراری در تأمین ارز به‌وجود نمی‌آید و یک سیاست برخوردی داریم که در مقطعی ممکن است عرضه ارز بالا رود و قیمت کاهش پیدا کند.

سعید لیلیاز با تأکید بر لزوم پیگیری جدی تمام قوا در خصوص بازگشت ارزهای صادراتی بیان کرد

بازنگرداندن ارزصادراتی، غارت سرمایه ملی است

اقتصاد گریزناپذیر است.

با بیان اینکه کشور ایران از زمان حمله مغول تاکنون تحت چنین فشار اقتصادی نبوده است از لزوم تعهد صادرکنندگان به بازگشت ارزهای صادراتی گفت و تأکید کرد: صادرکنندگان اگر ارزهای خود را به چرخه اقتصادی برگردانند نباید از احترام و همدلی دم بزنند و اگر واقعاً دغدغه ایران و ایرانی را دارند باید نسبت به رفع تعهدات ارزی خود تعهد داشته باشند. وی در گفت‌وگو با «ایران» در همین راستا از لزوم پیگیری جدی بازگشت ارزهای صادراتی به کشور، توسط سران سه قوه گفت.

این کارشناس مسائل اقتصادی همچنین عدم بازگشت ارزهای صادراتی به کشور را به مثابه غارت سرمایه ملی و دسترنج کارگران و تولیدکنندگان دانست و تصریح کرد: عملکرد درست و صحیح صادرکنندگان وقتی است که بتوانند تحریم‌ها را دور بزنند و ارزشان را نیز به کشور برگردانند در غیراین صورت این صادرات هیچ نفعی برای کشور نخواهد داشت و چیزی جز خروج و فرار سرمایه نیست.

■ به عنوان اولین سؤال میزان دخالت دولت در اقتصاد و بویژه بازار را تابع چه شرایطی است؟

من به حاکمیت بی‌چون و چرای بخش خصوصی و با تسلط کامل دولت بر اقتصاد قائل نیستم و اعتقاد دارم که در هر کشوری با توجه به شرایط روز و مقتضیات زمان بایستی میزان دخالت دولت در اقتصاد تعیین شود. چنانکه در شرایط کنونی اقتصاد جهانی شاهدیم که حتی کاپیتالیست‌ترین اقتصادها نظیر آمریکا و انگلستان نیز مجبور به مداخله حاکمتری دولت در اقتصاد شده‌اند.

در واقع کسری بودجه دولت‌های آمریکا و ژاپن امسال از ۱۰ درصد تولید ناخالص داخلی شان عبور می‌کند و این اساساً به دلیل دخالت فوری دولت‌های کاپیتالیستی در اقتصاد برای نجات کشور از شرایط بحرانی شیوع ویروس کرونا در این خصوص آدام اسمیت نیز این مورد را تحت عنوان شکست بازار در نظریات خود مطرح و اذعان کرده که در موارد شکست بازار، دخالت دولت در

مشترکان برق کشور ۱۰۰ هزار میلیارد تومان به اقتصاد کشور کمک کردند

بهره‌مندی از ۵۵۰۰ مگاوات نیروگاه مجازی با همراهی مردم

■ صرفه‌جویی ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی

در نظر بگیریم که به طور متوسط حدود ۶۰۰ هزار پیرو برای ایجاد هر مگاوات ظرفیت نیروگاهی سرمایه‌گذاری می‌شود و وقتی ۵۵۰۰ مگاوات صرفه‌جویی صورت گرفته، یعنی بیش از ۳ میلیارد و ۳۰۰ میلیون پیرو با مدیریت مصرف برق صرفه‌جویی صورت گرفته است. به گزارش وزارت نیرو، محمدحسن متولی‌زاده، مدیرعامل شرکت توانیر در مراسم بهره‌برداری از ۱۴ طرح در سیزدهمین هفته پویش «هرهفته_الف.ایران.ایر کرد: «این صرفه‌جویی به ارزش معادل ۱۰۰ هزار میلیارد تومان است، چرا که برای تأمین ۵ هزار و ۵۰۰ مگاوات برق باید یک نیروگاه بزرگ به این میزان ظرفیت در کشور ایجاد شود. این صرفه‌جویی هم از نگاه اقتصادی ملی و هم در حوزه اقتصاد خانوار، صنعت و کشاورزی حائز اهمیت است و امید است این همراهی تداوم یابد.»

در حال حاضر مصرف برق کشور از رقم ۵۸ هزار مگاوات عبور کرده و اوج مصرف روز سه‌شنبه به ۵۸ هزار و ۲۴۳ مگاوات رسید. طبق اعلام رسمی شرکت توانیر، در روز ۱۰ مرداد، استان‌های خراسان شمالی، خراسان رضوی، گلستان، مازندران، سمنان، یزد، فارس، چهارمحال و بختیاری، کهگیلویه و بویراحمد، بوشهر، نواحی استان تهران، البرز، قزوین، مرکزی، همدان، کرمانشا، زنجان، آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی و کلانشهر مشهد در محدوده قرمز قرار داشتند. همچنین استان‌های هرمزگان، اصفهان، لرستان، کردستان، گیلان و اردبیل، منطقه جنوب کرمان و کلانشهرهای شیراز، اهواز و شهر تهران در محدوده زرد مصرف قرار گرفتند. این استان‌ها اگر ۱۰ تا ۱۵ درصد مصرف خود را بسته به اینکه در چه وضعیتی قرار دارند، مدیریت کنند می‌توانیم امیدوار باشیم که ایران نیز در زمینه نیروگاه‌های

غیر نفتی اقتصاد کشور در سال گذشته مثبت می‌شد و البته مطمئنم که در سال ۹۹ حتی با احتساب نفت، رشد اقتصادی منفی نخواهیم داشت.

■ با توجه به شرایطی که اعلام کردید، این ایستادگی اقتصادی چگونه محقق شده است؟

مسلماً در چنین شرایطی صادرات غیرنفتی کشور بار کاهش صادرات نفتی را به دوش کشیده است و بازرگانان، تجار و بخش خصوصی توانسته‌اند زنجیره صادرات غیرنفتی را با وجود تمام مشکلات حفظ کنند. لذا باید واقع‌بینانه نگاه کنیم از افراط و فتریط بیرهیزیم و بدانیم که صادرکنندگان سربازان خط مقدم این جنگ اقتصادی هستند. اما این سربازان را با مماشات و تعارف نمی‌توان فرماندهی کرد. گروهی از صادرکنندگان به تعهدات خود عمل کرده‌اند و ارزشان را به کشور برگردانده‌اند. این گروه تاج سر مردم و دولت هستند و باید از عملکردشان قدردانی شود اما گروهی دیگر از صادرکنندگان در این زمینه عملکرد مناسبی نداشته‌اند و متخلفند. صادرکننده‌ای که ارز خود را به کشور بر نمی‌گرداند نباید حرمت داشته باشد و انتظار مدارا و همدلی داشته باشد و حاکمیت باید با تمام توان با آنها مقابله کند.

■ پیشنهاد شما در قبال رفتار این دسته از صادرکنندگان چیست؟

ابتدا این نکته را باید گوشزد کنم که اگر ما مجبور به انتتباب بین عموم مردم و صادرکنندگان شویم قطعاً باید منافع عموم مردم را در اولویت قرار دهیم. اگر صادرکنندگان داعیه ایران و ایران‌دوستی دارند و اگر می‌خواهند کشوری بمانند که در آن به فعالیت بپردازند، باید داوطلبانه نسبت به بازگرداندن ارزهای خود اقدام کنند و البته دولت و بانک مرکزی هم بارها اعلام کرده‌اند که این ارزها را به قیمت بازار از آنها می‌خرند و در صورتی که این گروه ارزهای خود را برگردانند دولت باید متوسل به قوه سربازان خط مقدم این جنگ اقتصادی صادرکنندگان در روزهای اخیر به گونه‌ای بوده است که انگار دولت از آنها خواسته ارزشان را هبه کنند در حالی که دولت ارز آنها را به قیمت روز خریداری می‌کند و معادل ریالی‌اش را می‌دهد. من بانک مرکزی را در این خصوص مقصر می‌دانم که با مماشات با این افراد برخورد کرده و اجازه داد چنین فضایی شکل بگیرد.

در واقع در حالی که کشور ایران که درگیر بزرگترین چالش تاریخی و تمدنی خود طی ۸۰۰ سال اخیر است است قوای سه‌گانه اجازه ندارند که کشور را با تعارف و مماشات اداره کنند. لذا لاکل حاکمیت ایران

http://irannewspaper.ir

editorial@irannewspaper.ir

کشور در حال حاضر به بهشت صادراتی تبدیل شده است. چرا که صادرکنندگان با استفاده از نیروی کار بسیار ارزان و نیز منابع و یارانه‌های دولتی کالا را با هزینه‌ای پایین‌تر به دست می‌آورند و در بازارهای جهانی و به قیمت جهانی عرضه می‌کنند. در واقع مجاهدات اصلی را کارگران و تولیدکنندگان انجام می‌دهند و منافع اصلی به جیب عده‌ای سودجو می‌رود. بنابراین صادرات در این شرایط کار سختی نیست و اقراً حاصل از این صادرات به چرخه اقتصاد کشور برگردد معنایی جز غارت سرمایه ملی و دسترنج کارگران و محرومان ندارد و تداوم این روند موجب افزایش فاصله طبقاتی در جامعه خواهد شد.

در این خصوص صراحتاً می‌گوییم عملکرد درست و صحیح صادرکنندگان وقتی است که بتوانند تحریم‌ها را دور بزنند و ارزشان را نیز به کشور برگردانند در غیر این صورت این صادرات هیچ نفعی برای کشور نخواهد داشت و چیزی جز خروج و فرار سرمایه نیست. البته طبق اطلاعاتی که دارم غالب صادرکنندگانی که در دو سال اخیر به صادرات کالا پرداخته‌اند و ارز خود را به کشور وارد نکرده‌اند افراد تازه کاری هستند که در شرایط بحرانی و ایجاد فضای رارتی رشد کرده‌اند. همچنین این ادعا مطرح است که شبکه فساد گسترده‌ای در اتاق بازرگانی تهران و ایران وجود دارد که تاکنون با آن برخورد نشده است.

در این شرایط صادرکننده‌ای که کالا را با دلار ۱۱ هزار تومانی صادر کرده و ارز را برگردانده و آن را در حساب‌های خارج از کشور گذاشته است و منتظر است تا کالا را با ارز بالاتر وارد کرده و با ارز را در کانادا سرمایه‌گذاری کرده یک غارتگر است. وقتی چنین فردی خواهان تسهیل و مدارا بیشتر است، به زبان بی‌زبانی خواستار مجوز فرار سرمایه از سوی دولت است و لذا اگر دولت موفق به بازگرداندن این ارزها نشود می‌توانیم بگوییم که ما دچار بی‌دولتی شده‌ایم. بار دیگر تأکید می‌کنم اگر صادرکنندگان ارزشان را برگردانند محترمند ولی اگر برگردانند غارتگران نامحرمند و فراموش نکنیم که این ارز را مجانی و ارزان هم نمی‌فروشند.

جزئیات کامل طرح مالیات خانه‌های خالی

بررسی طرح اصلاح ماده ۵۲ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم حاکی از آن است که از واحدهای مسکونی در مناطق آزاد مالیات دریافت می‌شود، ضمن اینکه پروژه‌های انبوه‌سازی نیز تا یک سال از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

در طرح اصلاح ماده ۵۴ مکرر قانون مالیات‌های مستقیم که برای اخذ مالیات از خانه‌های خالی در مجلس مطرح شده، هدف‌گیری اصلی شهرهاست، در دو سال اول شهرهای زیر ۱۰۰ هزار نفر معاف هستند که در قانون قبلی هم این معافیت وجود داشت. بر اساس طرح جدید واحدهای مسکونی روستایی هم، ملزم به اعلام کد پستی هستند، اما هدف مالیات‌ستانی نیستند. صرفاً برای عدم سوءاستفاده احتمالی مالکان شهری ثبت می‌کنند.

بخشی از جزئیات طرح مذکور به شرح زیر است؛

اگر خانه‌ای بیش از شش ماه خالی باشد، مشمول این قانون می‌شود. برای واحدهای نوساز این مهلت یک سال است، که از بعد پایان عملیات ساخت (مندرچ) در پروانه ساختمانی) مهلت آغاز می‌شود. پروژه‌های انبوه‌سازی ۱۸ ماه مهلت دارند. نرخ‌های مالیات، نسبت به وضع کنونی، ۱۰ برابر افزایش پیدا کرده است. مالیات بر درآمد اجاره مأخذ است. سال اول پنج برابر، سال دوم ده برابر، سال سوم ۱۵ برابر. مثلاً برای یک آپارتمان صدمتری اگر مالیات بر اجاره‌اش در سال قبلاً چهار میلیون تومان می‌شد. (که هیچ وقت اجرا نشد، چون امکان شناسایی وجود نداشت) الان در سال می‌شود، چهل میلیون تومان! و با راه‌اندازی سامانه املاک و اسکان به آسانی شناسایی می‌شود. فقط سپرستان خانوار باید اقامتگاه خود را اعم از اجاره یا مالکیت در سامانه املاک و اسکان ثبت کنند. واحدهای مسکونی که اطلاعات سکونت و مالکیت آنها در سامانه املاک و اسکان ثبت نشده باشد، در حکم خانه خالی محسوب می‌شود. دستگاه‌های اجرایی از این پس مکلفند، فقط به آدرس اعلام شده خدمات خود را ارائه بدهند.

هر خانوار علاوه بر اقامتگاه اصلی، می‌تواند مجموعاً ملک یک اقامتگاه فرعی در شهر غیر از محل اقامتگاه اصلی باشد که معاف از مالیات بر خانه‌های خالی خواهد بود. دریافت این مالیات هنگام نقل و انتقال ملک امکانپذیر خواهد بود. **تسним**

یش از ۷۰۰۰ شغل اولی جذب کار شدند

براساس آخرین آمار عملکرد طرح یارانه دستمزد، تاکنون بیش از ۸۵۰۰ داوطلب در این طرح ثبت‌نام و بیش از ۷۰۰۰ نفر از شغل‌های اولی‌ها قرارداد کار بسته و جذب شده‌اند. طرح «یارانه دستمزد» یکی از برنامه‌ها و سیاست‌های مهم و اثرگذار دولت در حوزه اشتغال در شرایط بحران اقتصادی است که با هدف ایجاد و حفظ اشتغال در استان‌های پر بیکار در دستور کار قرار گرفته است.

دولت درصدد است با اجرای این طرح در مناطق محروم و کم‌برخوردار، نرخ بالای بیکاری را کاهش و فرصت‌های شغلی را در اختیار جوانان جویای کار و شغل‌اولی و فارغ‌التحصیلان دانشگاهی قرار دهد. مطابق آخرین آمار از اجرای طرح یارانه دستمزد، تاکنون ۷۱۶۶ نفر از جذب‌شدگان شغل اولی، ۸۵۴۹ نفر داوطلب و ۱۵۴۴ کارفرما در این طرح ثبت‌نام کرده‌اند. آمارها نشان می‌دهد که استان لرستان، بیشترین تعداد جذب‌شدگان شغل اولی و داوطلبان ثبت‌نام شده و استان کرمانشاه بیشترین تعداد کارفرمای ثبت‌نام شده را به خود اختصاص داده است. طرح «یارانه دستمزد» در حال حاضر در استان‌های ایلام، لرستان، سیستان و بلوچستان، کردستان، کرمانشاه، خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویر احمد به اجرا در آمده است. جامعه هدف این طرح بخشی از جوانان هستند که در کم‌مزیت‌ترین شرایط قرار گرفته و از فرصت‌های شغلی مناسب برخوردار نبوده‌اند. بر همین اساس اولویت جذب نیرو در طرح یارانه دستمزد با فارغ‌التحصیلان دانشجویی است. **ا.سنا**